

GULU SÚKKLURNAR VIÐ TÍ GÓÐA ENDAMALINUM

Gulu súkkurnar, ið venja til París-túrin, eru so smátt farnar at síggjast aftur á føroysku vegunum. Høvuðsendamálið er at savna inn pening til børn við álvarsligum sjúkum, men verkætlanin fevnir eisini um familjur, sum hava verið í djúpari kreppu. Tí hava Eyð Matras og Tummas Joensen meldað seg til Team Rynkeby 2019

Skrivað hevur Eilen Anthoniussen – Útgivið í Atlantic Review 24. apríl 2019.

Myndir: Eyðbjørn Jacobsen

Tær eyðkendu gulu súkkurnar hjá Team Rynkeby eru oftari og oftari at síggja á føroysku vegunum, nú tað er farið at vára. Súkkulíðið, sum á hvørjum ári sendir 50 føroyskar súkkurnar til París fyri at savna inn pening til børn við álvarsligum sjúkum.

Millum teir 50 súkkurnar, ið eru valdir út til Team Rynkeby Føroyar, er eitt par. Tað er í sjálvum sær ikki óvanligt, at pør luttaka í Team Rynkeby. Í hesum fòrinum er kortini talan um ein innanhýsis mun. Hann hevur nevniliga luttikið triggjar ferðir fyrr, men súkklingin er spildurnýggj fyri hana.

-So tað er nógv nýtt at læra hjá mær. Til dømis at súkkla í klikkskóm, greiðir Eyð Matras frá, og tey bæði flenna innforstaðið.

-Klikkskógvarnir sita fastir á pedalunum, og tú skalt nýta ein serligan teknikk fyri at sleppa leys. So ein kann rokna við at detta nakrar ferðir í fyrstuni, greiðir maðurin, Tummas Joensen, smílandi frá. Nakað, sum Eyð hevur stríðst við tá ið hon fór at venja.

Fyri ein óroyndan súkkla á landsvegnum er nógv nýtt at læra.

-At súkkla í rað, at brúka gearini, at fara upp í ferð, at lata fara, tá ið ein fer í undanbrekku. At flyta seg millum bilar og at ansa eftir ferðsluni. Ein má ikki líta á ein bilførara, fyrr enn ein er vísur í at hava eygnasamband, leggur Tummas áherðslu á.

Hann tosar bókstavliga av royndum. Í 2014 súkklaði hann til Havnar, har hann skuldi í gallaveitslu hjá Team Rynkeby. Tá ið hann kom í Gundadal, stóð ein bilur klárur at koyra út á høvuðsvegin. Tummas helt, at bilførarin sá seg, men tað gjørdi hann ikki, og Tummas rendi inn í síðuna á bilinum við nógvari ferð. Hann varð syftur av súkkuni og fór bóltandi gjøgnum luftina. Tummas slapp við einari brotnari hond, einum brotnum splintri í mjódnini og varð blóðmeltaður um allan kroppin.

-Her varð ongin veitsla hjá mær hetta kvøldið. Eg eri ikki vorðin bangin fyri at súkkla, men eg havi lært at ansa betur eftir.

Trygd á vegnum

Trygðin er umáðandi, og tí verður nógv gjørt burturúr at kunna súkkurnar um vandar á vegnum. Súkkling er ein nýggj ítrótt í Føroyum, og tí krevst eisini, at bilførarnir venja seg við gulu súkkurnar á landsvegnum. Ein tilvenjing, sum er í umbúna, heldur Tummas.

-Nú eru alsamt fleiri, ið súkkla, og eg upplivi tað, ið hvussu so er, sum at bilførarar taka meir atlit í dag.

Eisini millum súkkurnar er trygðin raðfest frammarlaga. Av teimum 50, ið sleppa við á liðið, er helvtin royndir súkkurnar. Undir venjingini verða luttakarnir býttir upp í tvær røðir, har ein royndur súkkari hevur ein óroyndan undir liðini, so hann kann vegleiða og hjálpa.

-Tað krevur hugsavning at sita á súkkuni gjøgnum ein so langan tein. Tí um ein dettur, kann hann taka fleiri aðrar súkkurnar við sær í fallinum.

Sjúka tætt inn at lívinum

Tað eru nógvir fyrimunir við at melda seg til Team Rynkeby. At iðka, at koma í form, merkja náttúruna í øllum veðri og at hitta onnur, ið eisini vilja gera ein mun fyri seg sjálvi ella onnur. Og so er tað høvuðsendamálið við súkklingini: At savna inn pening til børn við álvarsligum sjúkum. Og júst hetta er serligt fyri Eyð og Tummas.

Tey hava nevniliga havt álvarsliga sjúku tætt inn at lívinum.

-Dóttir okkara Tóra livdi við sjúkuni, frá hon var 1½ ár. Tú kanst siga, at vit høvdu eitt vanligt lív, til hon varð 14 ára gomul. Tá kom vend í. Hon misti spakuliga sínar fòrleikar,

til hon doyði einans 17 ára gomul," sigur Eyð.

Tá ið Tóra var 1½ ára gomul, funnu lækurnir ein svull í heilanum á henni, og hon varð skurðviðgjørd. Trý ár seinni var aftur galið, og Tóra varð aftur lögð undir skurð. Tá ið tey hildu, at tað nú endiliga fór at verða friður, kom krabbin aftur, og hesa ferð fingur tey at vita, at hon fór ikki at gerast frísk.

-Eftir tvær krevjandi skurðviðgerðir dag um dag misti hon næstan allar fòrleikarnar og mátti læra seg at tosa og ganga av nýggjum. Hon var sterk, og hon var alla tíðina í gongd. Hon hevði bara eitt ynski, og tað var at gerast frísk.

Tóra doyði 13. september í 2015.

Ræðast at tosa um deyðan

Eyð og Tummas lýsa Tóru sum sterka og treiska, og hóast mótgongd stríddist hon fyri lívinum heilt til tað síðsta.

-Hon var altíð í gongd, hóast hon var ógvuliga merkt av sjúkuni. Hon var kreativ, seymaði, teknaði og málaði. Okkara heim er enn so merkt av hennara nærveru. Sum familja livdu vit í einari bobblu. Hóast syrgiligu umstøðurnar høvdu vit ein góðan gerandisdag saman við okkara deyðasjúku dóttur.

At missa eitt barn kann illa lýsast við orðum. Tíðin aftaná var merkt av tómrúmi og einsemi. Tað eru ikki nógv børn í Føroyum, sum gerast álvarsliga sjúk, og enn færri, sum doyggja. Tí kann hendan stóðan kennast sera einslig fyri tey avvarðandi.

-Hetta var okkara stríð. Vit vóru einsamøll um stríðið, og einsemið merktu vit eisini aftaná. Fólk tora illa at tosa um deyðan og tey deyðu, serliga tá ið talan er um børn. Rætt skal vera rætt, vit høvdu eisini fólk, sum traðkaðu til, men tey flestu hildu seg burtur.

Eyð heldur, at kvinnur og menn eru ymisk í sorgargongdini. Hon hevur størri tørv á at tosa um sínar tankar og kenslur. Hann hevur ikki havt somu trongd til at práta,